

2025

LAPUA

ARVIOINTIKERTOMUS

LAPUAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

LAPUA

Sisällys

1	Tarkastustoimi ja arvioinnin toteutus	3
	Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely	3
	Tarkastuslautakunnan merkitys	4
2	Strategian mukaisten tavoitteiden toteutuminen	5
3	Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	6
	Taloudellisten tavoitteiden toteuman arviointi - kaupunki	6
	Taloudellisten tavoitteiden toteuman arviointi - kaupunkikonserni	6
	Kriisikuntakriteerit	7
	Tarkastuslautakunta	9
	Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja konsernivalvonta	9
	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	10
	Sivistyslautakunta	10
	Varhaiskasvatus	11
	Perusopetus	11
	Lukio	12
	Hyvinvointilautakunta	12
	Hyvinvointikertomus ja -raportti	12
	Musiikkiopisto	14
	Kaupunginkirjasto	14
	Kulttuuri-, museo- ja matkailupalvelut	14
	Kansalaisopistopalvelut	14
	Liikuntapalvelut	15
	Nuorisopalvelut	15
	Tekninen lautakunta	15
	Maankäyttö- ja kiinteistöpalvelut	16
	Vesihuoltolaitos	16
	Liikenneväylät	17
	Viheraluepalvelut	17

	Ulkoliikuntapalvelut	18
	Rakentamis- ja tilapalvelut	18
	Ruoka- ja puhtauspalvelut	18
	Ympäristölautakunta	19
4	Edellisen vuoden arviointihavainnot	20
5	Mikon moikkaus	22

1 Tarkastustoimi ja arvioinnin toteutus

Tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden 2025 arviointia varten vuoden 2025 aikana 4 kertaa ja vuoden 2026 puolella 8 kertaa. Tehtävänsä toteuttamiseksi lautakunta on tutustunut asiakirjoihin sekä kuullut viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä kirjallisesti ja suullisesti. Tarkastuslautakunta on käsitellyt kauden aikana myös sidonnaisuusilmoituksia.

Tarkastuslautakunta on laatinut valtuustokauden arviointien toteuttamissuunnitelman, jonka perusteella lautakunta laatii vuosittain työohjelmansa.

Tilikauden 2025 arvioinnissa tarkastuslautakunta on kiinnittänyt erityistä huomiota sivistyksen toimialaan ja kaupunkistrategian toteutumiseen. Tämän lisäksi on luonnollisesti perehdytty kaikkiin muihinkin toimialoihin. Arvioinnin materiaali on hankittu tapaamalla ja haastattelemalla viranhaltijoita ja tutustumalla asiakirjoihin.

Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kuntalain 121§:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävät ovat:

- 1. Valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat*
- 2. Arvioida, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä arvioida, onko toiminta järjestetty tarkoituksen mukaisella tavalla*
- 3. Arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä arvioida ohjeistuksen riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää*
- 4. Huolehtia kunnan ja kuntakonsernin tarkastuksen yhteensovittamisesta*
- 5. Valvoa sidonnaisuusilmoitusten noudattamista ja tiedottaa niistä valtuustolle*
- 6. Valmistella kaupunginhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.*

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.6.2025 alkaen (kaupunginvaltuuston päätökset Kv 2.6.2025 §54)

JÄSEN	VARAJÄSEN
Mikko Martikkala, pj	Ari Tuurinmäki
Arttu Nikkari, vpj	Esa Pennala
Paula Alarinta	Vappu Kangas
Ville Maunumaa	Jari Lipasti
Hanna Lindberg	Hanne Ronkainen

Tarkastuslautakunta on kuullut eri toimialojen edustajia niissä asioissa, joiden esilletulo on edellyttänyt kuulemista. Samalla lautakunta on saanut tietoa keskeneräisistä hankkeista, puutteista, eri toimintojen tämänhetkisestä tilasta ja tulevaisuuden näkymistä.

Lautakunnan jäsenet ovat perehtyneet tarkastustointa sekä kunnan toimintoja koskevaan lainsäädäntöön, kunnan hallintosäätöön ja muihin ohjeistoihin.

Tarkastuslautakunta on huomionnut työskentelyssään seuraavat esteellisyydet (nämä henkilöt osallistuneet tarkastuslautakunnan kokouksiin arviointivuoden aikana):

JÄSEN	ESTEELLISYYS
Mikko Martikkala, pj	Invest Lapua hallituksen jäsen
Arttu Nikkari, vpj	Sivistyslautakunnan jäsen Männikön vesijohto-osuuskunnan toimitusjohtaja Lappavesi Oy:n hallituksen jäsen
Ville Maunumaa	Lapuan Kotiasunnot Oy:n hallituksen jäsen 17.04.2026 alkaen
Hanna Lindberg	Teknisen lautakunnan varajäsen Käräjäoikeuden lautamies
Paula Alarinta	Ei esteellisyyksiä
Esa Pennala (varajäsen)	Sivistyslautakunnan varajäsen
Jari Lipasti (varajäsen)	Hyvinvointilautakunnan varajäsen

Tarkastuslautakunnan merkitys

Tarkastuslautakunta toimii suoraan kaupunginvaltuuston alaisena ja toimittaa tehtävänannon mukaisesti valtuustolle arvioita siitä, ovatko valtuuston kunnan toiminnalle asettamat tavoitteet toteutuneet. Lautakunta seuraa erityisesti poikkeamia annetuista ohjeista ja tavoitteista, pyytää eri hallintokunnilta selvityksiä poikkeamien syistä, esittäen valtuustolle saamansa selvityksen realistisuuden, sekä tarvittaessa esittää näkemyksensä saatujen selvitysten relevanssista suhteessa kaupunginvaltuuston asettamiin tavoitteisiin.

Tarkastuslautakunta seuraa kaupunginhallinnon toimintaa valtuuston hyväksymän kuntastrategian ja talousarvion näkökulmasta. Kaupungin strategia valmistui 2023.

Lautakunnan on puututtava arviointikertomuksessaan kunnan talouden tasapainottamiseen, jos kunnan talous tai sitä koskevat suunnitelmat ovat alijäämäisiä. Erityinen paino asetetaan tasapainottamistoimenpiteiden realistisuudelle ja riittävyydelle.

Tarkastuslautakunta seuraa antamiensa toimenpide-ehdotusten toteutumista käytännössä, ja valvoo, että valtuuston hyväksymät toimenpiteet ja muutokset toiminnassa ja strategiassa tulevat täytetyiksi.

2 Strategian mukaisten tavoitteiden toteutuminen

Lapuan kaupungin strategiaan on nostettu kolme tavoitetta: hyvinvoinnin lisääminen, kasvun varmistaminen ja talouden tasapainon ylläpitäminen. Kaupunki on panostanut palveluiden kehittämiseen, elinvoimaa vahvistaviin investointeihin sekä asukkaiden arjen sujuvuutta parantaviin ratkaisuihin.

Vetovoimatutkimuksen 2025 mukaan Lapua on seutukaupunkien spontaanissa tunnettuudessa yksi parhaiten sijoittunut. Vuoden 2025 tutkimuksen mukaan organisaation autettu tunnettuus ja imago ovat parantuneet selvästi vuoden 2022 tasosta, mikä osoittaa myönteistä kehitystä ja onnistuneita toimenpiteitä brändin vahvistamiseksi.

Työllisyyspalveluiden järjestämistäsiirtoon Kypille on toteutunut kokonaisuutena hyvin. Palveluiden käynnistyminen ja organisointi ovat edenneet suunnitellusti, ja toiminta on vakiintunut. Palveluiden toteutus ja asiakasprosessi ovat pääsääntöisesti sujuneet laadukkaasti ja tavoitteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta arvioi Lapuan kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumisen toteutuneen pääsääntöisesti hyvin. Kaupungilla on toteutettu monipuolisesti strategiaa tukevia toimenpiteitä, joiden avulla tavoitteisiin on päästy.

Tarkastuslautakunta kuitenkin suosittelee, että strategisten tavoitteiden systemaattista seuranta vahvistetaan. Jotta strategisten vaikutusten toteutumista voidaan arvioida luotettavasti ja toimintaa ohjata oikea-aikaisesti, tavoitteiden edistymistä on seurattava nykyistä järjestelmällisemmin.

Kaupungin talous on toteutunut tarkasteluvuonna kokonaisuutena hyvin, ja strateginen tavoite talouden tasapainon ylläpitämisestä on saavutettu. Taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta lisää seuraavassa luvussa.

Tarkastuslautakunta kehottaa, että vaikka Vetovoimatutkimuksessa nousee myönteisiä tuloksia, on tärkeää varmistaa, että saavutettu asema säilyy myös jatkossa. Kilpailu lapsiperheistä ja muuttovoitosta on valtakunnallisesti erittäin kovaa, ja tunnettuuden sekä imagon ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa, suunnitelmallista työtä. Kaupungin vetovoimatekijöiden vahvistaminen tukee suoraan strategisia tavoitteita.

Työllisyyspalveluiden järjestämistäsiirtoon Kypille tukee kaupungin strategisia tavoitteita kokonaisvaltaisesti. Palveluiden käynnistyminen ja organisointi ovat sujuneet hyvin, ja toiminta on vakiintunut. Tämä on edistänyt hyvinvoinnin lisäämistä vahvistamalla työllistymisen tukea ja parantamalla palveluiden saavutettavuutta. Samalla palveluiden kehittäminen ja asiakasprosessien sujuvoittaminen ovat tukeneet kasvun varmistamista, sillä työllisyysasteen paraneminen luo edellytyksiä elinvoiman vahvistumiselle.

3 Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Taloudellisten tavoitteiden toteuman arviointi - kaupunki

Kaupungin vuodelle 2025 laadittu talousarvio oli 1,84 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilikauden tulos muodostui kuitenkin 0,27 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi, mikä johtui pääosin toimintatuottojen 0,7 miljoonaa euroa talousarviota parempana toteutmana ja toimintakulujen 1,7 miljoonan euron alittumisesta talousarvioon nähden. Tämä oli kuudes peräkkäinen kaupungin ylijäämäinen tilikausi. Vuosikate oli 7,6 milj. euroa ja se kattoi poistot 103,7 prosenttisesti, mikä osoittaa tulorahoituksen riittäneen edelleen perusinvestointien tasoihin poistoihin. Kaupungin lainakanta kasvoi 3,5 miljoonaan euroa, kun samaan aikaan kaupungin nettoinvestoinnit olivat 12,8 miljoonaa euroa. Investointien tulorahoitus jäi 59 prosenttiin, mikä selittää lainakannan kasvun.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen siihen, että kaupunki onnistui saavuttamaan ylijäämäisen tuloksen vuodelta 2025, vaikka TE-palveluiden siirto kuntien vastuulle aiheutti Lapuan kaupungille 2,1 miljoonan euron kokonaiskustannukset ja uudistuksen laskennallinen vaikutus valtionosuuksiin oli 1,6 miljoonaa euroa.

Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä nyt 27,6 miljoonaa euroa, mikä on 1 985 euroa yhtä lapualaista kohden. Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunki seuraa jatkossakin systemaattisesti toimintaympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia kaupungin talouteen. Talouden suunnittelussa ja päätöksenteossa tulee huomioida erityisesti yleinen taloudellinen kehitys, työllisyystilanne, väestökehitys sekä kuntatalouteen kohdistuvat valtakunnalliset uudistukset ja rahoitusratkaisut, jotta kaupunki pystyy ennakoimaan riskejä ja reagoimaan muutoksiin oikea-aikaisesti.

Taloudellisten tavoitteiden toteuman arviointi - kaupunkikonserni

Koko konsernin tilikauden tulos vuonna 2025 oli 278 tuhatta euroa ylijäämäinen. Konsernin vuosikate oli 719 €/asukas, mikä hieman parani edellisvuodesta. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate taas oli edellisvuoden tapaan 0,8, mikä on heikko tunnusluku. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kuntakonsernin omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Konsernitaseeseen mukaan koko kaupunkikonsernin korollisen vieraan pääoman määrä oli 102,4 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa 7351 €/asukas. Lainamäärä kasvoi edellisvuodesta 1,8 miljoonaa euroa. Keskimääräinen kuntakonsernilainakanta Etelä-Pohjanmaalla oli vuonna 2024 7538 euroa.

Tarkastuslautakunta arvio kaupungin taloudellista tilannetta etenkin kaupunkikonsernin näkökulmasta, sillä arviointimenettelyyn johtavat tunnusluvut lasketaan kaupunkikonsernin luvuista. Kriisikuntia kuvaavien tunnuslukujen raja-arvoja ja niiden toteuman arviointia on kuvattu tarkemmin seuraavassa luvussa.

Kriisikuntakriteerit

Kunnan kohdalla arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa (4 vuotta).

Vuonna 2019 voimaan tulleen uuden lain mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos

kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää määräajassa, joka on neljä vuotta tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien

tai jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa,

tai rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;

kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;

asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;

konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Voimassa olevien säännösten mukaisessa tarkastelussa eivät kriisikunnan kriteerit Lapualla täyty. (Ks. taulukko 1 seur. sivulla)

Taulukko 1. Lapuan kaupungin talouden tarkastelu kriisikuntakriteereillä vuosina 2022–2025

Kriteeri	Tunnusluvun raja-arvo	2024	2025	Kriteerin täytyminen
Alijäämän kattaminen 4 vuoden määräajassa	Konsernitaseen alijäämää	Ei alijäämää	Ei alijäämää	Ei täyty
Alijäämä ed. vuonna \geq 500 € tai ko. Vuonna \geq 1000 €	Konsernitaseen alijäämää	Ei alijäämää	Ei alijäämää	Ei täyty
Konsernituloslaskelman vuosikateen (ilman harkinnanvaraista valtionosuuksien korotusta) ja poistojen suhde on alle 80 %	< 80 %	105,4 %	103,8 %	Ei täyty
Tulovero % on vähintään 2,0 % korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	9,56 % (2025)	8,9 %	8,9 %	Ei täyty
Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätösten lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla	12 823 €/asukas (2024, vuoden 2025 tieto saamatta)	7 393 €/asukas	7 216 €/asukas	Ei täyty
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.	< 0,8	0,8	0,8	Ei täyty

Tarkastuslautakunnan arvio

Lapuan kaupunkikonsernin taloustilanteen kannalta tytäryhtiöillä on merkittävä rooli, sillä ne muodostavat olennaisen osan konsernin kokonaisuudesta. Tämän vuoksi tarkastuslautakunta on myös kappaleessa *Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja konsernivalvonta* – suositellut tytäryhtiöiden toiminnan ja talouden tarkempaa arviointia myös kaupungin tilinpäätöksellä.

Tytäryhtiöiden merkittävä osuus konsernin kokonaislainamäärästä korostaa konsernitason riskienhallinnan ja ennakoivan omistajaohjauksen merkitystä. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että konsernin omavaraisuusaste on selvästi alle kuntakentän keskimääräisen tavoitetason.

Koska kaupunkikonsernin tietoja käytetään myös kriisikuntamittareiden arviointiin, tarkastuslautakunta kiinnittää arviointityössään erityistä huomiota konsernin taloudelliseen tilanteeseen. Tarkastuslautakunta on tyytyväinen siihen, että kaupunkikonsernin taseessa on kertyneitä ylijäämiä 30,68 miljoonaa euroa eikä mitkään niin kutsutuista kriisikuntamittareista täyty. Kuitenkin kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on tasoltaan heikko ja tämän tunnusluvun parantamiseksi tulisi tehdä toimenpiteitä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunki jatkaa taloudellisen tilanteensa kokonaisvaltaista arviointia erityisesti kuntakonsernin näkökulmasta, jotta konsernin velkaantumisen, investointien, tytäryhtiöiden taloudellisen kehityksen sekä niihin liittyvien riskien vaikutukset kaupungin kokonaistalouteen voidaan ennakoida ja huomioida päätöksenteossa.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan vuoden 2025 määräraha oli 36 700 euroa. Toteutuma oli 35 242 euroa eli alitusta oli 1458 euroa (96 %).

Tarkastuslautakunta osallistui Talvea Oy järjestämään koulutukseen koskien tarkastuslautakunnan työskentelyä.

Tarkastuslautakunnalle ei oltu asetettu varsinaisia talousarviotavoitteita.

Tarkastuslautakunnan arvio

Uuden tarkastuslautakunnan toiminta alkoi syyskuussa 2025.

Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja konsernivalvonta

Kaupungin uudet omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohje tulivat voimaan 1.1.2025.

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Kaupunginhallitus ei ole erikseen määrännyt konsernijohtoon muita viranhaltijoita.

Lapuan kaupungin kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät muodostavat kokonaisuuden, jolla on merkittävä vaikutus kaupungin talouteen, erityisesti konsernilainamäärän ja investointiriskien kautta.

Lapuan kaupungin konserniin kuuluvat seuraavat yhteisöt:

Tytäryhteisöt	Omistusosuus
Lapuan Energia	100 %
Invest Lapua Oy	100 %
Simpсионvuori Oy	100 %
Lapuan Kotiasunnot Oy	100 %
Lapuan taide- ja tiedesäätiö	100 %
Thermopolis Oy	suoraomistus 79,76 % konsernin omistusosuus 96,91 %
Lapuan Jätevesi Oy	64 %

Tarkastuslautakunnan arvio

Lapuan kaupungin tytäryhtiöille on asetettu vuoden 2025 talousarviossa toiminnallisia talousarviotavoitteita, mutta näiden toteutumista ei ole avattu kaupungin tilinpäätöksellä. Tämän vuoksi tarkastuslautakunta ei ole voinut arvioida tavoitekohtaisesti näiden toteutumista. Tarkastuslautakunta suosittelee, että jatkossa tytäryhtiöille asetettuja tavoitteiden toteutumista arvioidaan kuten emokunnassa.

Tarkastuslautakunta on kuitenkin kuullut tytäryhtiöiden toimitusjohtajia. Merkittäviä poikkeamia kuulemisien perusteella ei ole noussut esiin vuodesta 2025.

Konsernivalvontaa on pyritty toteuttamaan vuoden 2025 aikana uuden konserniohjeen mukaisesti, mutta tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan, kaikki tytäryhtiöt eivät ole ottaneet uutta konserniohjetta käyttöön kokonaisuudessaan. Tarkastuslautakunta suosittelee, että konserninjohto vaatii tiukkaa konserniohjeen noudattamista kaikissa tytäryhtiöissä.

Tarkastuslautakunta on huolissaan kaupunkikonsernin sisältyvästä taloudellisesta riskistä ottaen huomioon kaupunkikonsernin lainamäärän kasvun.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupungin päivittäistä johtamista ja toiminnan ohjausta. Niiden tavoitteena on varmistaa toiminnan laillisuus, taloudellisuus ja tuloksellisuus sekä tukea strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista. Kaupunginhallitus vastaa kokonaisuudesta, mutta jokainen toimiala ja vastuualue vastaa omasta valvonnastaan.

Uusi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje astui voimaan 1.1.2025. Ohjeella on varmistettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ajantasaisuus sekä yhdenmukaiset toimintatavat koko kaupunkiorganisaatiossa. Yleisohje luo eri toimintayksiköiden sisäiselle valvonnalle yhtenäiset puitteet. Lapuan kaupungilla ei ole erillistä sisäisen tarkastuksen yksikköä, vaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat kiinteä osa kaupungin johtamisjärjestelmää, esihenkilötyötä ja päivittäisiä toimintaprosesseja. Lautakunnat ja hallinnon toimiala ovat antaneet toimintakertomuksissaan selonteon sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Riskienhallinta on kaupungissa hajautettu toimialoille, ja riskit tunnistetaan osana toiminnan suunnittelua ja raportointia. Vuoden 2025 merkittävin muutos sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisuudessa oli sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kyselyn käyttöönotto kaupungin tytäryhtiöissä. Lisäksi kaupungilla on vuosittainen käytäntö lähettää esihenkilöille sisäisen valvonnan tarkistuslista.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa valvontakäytäntöjen parantuneen, ja vuoden 2025 aika on otettu käyttöön useampia valvontatapoja.

Tarkastuslautakunta on arvioinut konsernivalvonnan toteutumista tytäryhtiöiden arvioinnin ohessa.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki jatkaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistyötä.

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan talousarvio toteutui 99,8%:sesti. Toimintakate oli 28,26 miljoonaa euroa.

Yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa on ollut keskeinen osa palveluiden järjestämistä.

Laaja hyvinvointikertomus valmistui keväällä 2025. Vuoden 2025 aikana suoritettiin sekä hyvinvointikysely, että kouluterveyskysely. Kyselyiden mukaan koulukiusaaminen on vähentynyt.

Tarkastuslautakunnan arvio

Sivistyslautakunta on järjestänyt useita tilaisuuksia, joiden avulla on pyritty tarjoamaan kaupunkistrategian mukaisesti mahdollisuus asukkaiden aktiiviseen osallistumiseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, ettei sivistyslautakunnalle asetetut toiminalliset tavoitteet ole kaikki mitattavissa, minkä vuoksi tavoitteiden arviointi ei ole mahdollista. Tarkastuslautakunta suosittaa, että sivistyslautakunnalle asetetaan jatkossa tavoitteita, jotka ovat sekä kaupunkistrategian mukaisia että mitattavissa olevia.

Varhaiskasvatus

Tarkastuslautakunnan arvio

Kaupungilla on monipuolinen tarjonta erilaisista varhaiskasvatuksen palveluista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet yksikön oman raportoinnin perusteella. Useat tavoitteet olivat kuitenkin laadullisia eikä niille ollut asetettu mitattavia mittareita, minkä vuoksi toteutumista ei voitu arvioida.

Tarkastuslautakunta katsoo, että toimenpiteet on pääosin toteutettu suunnitellusti, mutta tavoitteiden mitattavuus ei täyttynyt. Lautakunta suosittelee, että jatkossa tavoitteille määritellään selkeät, mitattavat mittarit, jotta tavoitteiden toteutumista voidaan arvioida systemaattisesti.

Perusopetus

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että kouluturvallisuuden ja kiusaamisen vähentämisen tavoitteet ovat toteutuneet mitattujen tulosten perusteella. Parannus turvallisuuden kokemuksessa oli vähäinen, mutta kiusaamisen väheneminen näkyy selvästi sekä hyvinvointikyselyssä että kouluterveyskyselyssä.

Kouluturvallisuuden kokemus ja kiusaamisen väheneminen osoittavat mitattavaa edistystä, ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on toteutunut suunnitellusti. Hyvinvointikyselyn tuloksia on hyödynnetty koulujen tavoitteenasettelussa, mutta yhteisöllisen opiskeluhoillon toteutuminen oli osittain puutteellista erityisesti huoltajien osallistumisen osalta. Tuen uudistuksen toimeenpano on edennyt, mutta tavoitteet ovat toteutuneet vain osittain. Tarkastuslautakunta suosittelee, että tavoitteiden toteutumista seurataan jatkossa systemaattisesti ja että osittain toteutuneet tavoitteet viedään loppuun suunnitellusti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että perusopetuksen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet, mutta useat niistä vain osittain. Tarkastuslautakunta katsoo, että tavoitteet ovat mitattavia ja mittarit ovat mahdollistaneet toteutumisen arvioinnin.

Lukio

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että Lapuan lukion hyvinvointiin, kouluturvallisuuteen ja osallisuuteen liittyvät tavoitteet ovat pääosin toteutuneet asetettujen mittareiden perusteella. Turvallisuutta vahvistavat harjoitukset toteutuivat suunnitellusti, ja opiskelijoiden osallisuus näkyi aktiivisena opiskelijakuntatoimintana sekä konkreettisina aloitteina. Yhteisöllisyyttä tukevat tapahtumat järjestettiin monipuolisesti koko lukuvuoden ajan. Hyvinvointikysely toteutettiin suunnitellusti, ja sen tuloksia hyödynnettiin toiminnan kehittämisessä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että lukio on määritellyt tavoitteensa selkeästi ja käyttänyt johdonmukaisia mittareita, mikä on tukenut arvioinnin läpinäkyvyyttä ja mahdollistanut toiminnan seurannan hyvin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on toteutunut suunnitellusti ja säännöllisesti. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toteutumisessa oli kuitenkin osittaisia puutteita erityisesti huoltajien osallistumisen osalta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että lukion vetovoimaan liittyvä määrällinen tavoite ei toteutunut, vaikka toimenpiteet, kuten infot ja tutustumiskäynnit, toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Toteuma jäi 42 prosenttiin asetetun 50 prosentin tavoitteen sijaan.

Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakunnan alainen toiminta koostuu musiikki- ja kansalaisopiston sekä taidekoulun opetuksesta ja kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista.

Vuoden 2025 talousarvion toteutui 94,6%:sesti.

Yhteistyö hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden kanssa on edennyt ja hyviä toimintamalleja on kehitetty. Talousarvioitavoitteen mukaisessa sairauspoissaolojen vähentämisessä on onnistuttu.

Talousarviotavoitteena olevaa yhteisöllisyyden ja asukkaiden aktiivisuuden lisäämistä on toteutettu järjestötapaamisen ja osallistavan budjetoinnin avulla.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta katsoo, että hyvinvointilautakunta on onnistunut hyvin toteuttamaan vuodelle 2025 asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Vahva taloudellinen tilanne tukee strategista tavoitetta talouden tasapainon ylläpitämisestä, tarkastuslautakunta korostaa, että taloudellista liikkumavaraa on perusteltua hyödyntää myös palveluiden edistämiseksi strategian mukaisesti.

Tavoitteiden osalta tarkastuslautakunta toivoo, että jatkossa tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat mitattavissa ja niille on asetettu mittarit, millä mitata tavoitteiden toteutumista.

Hyvinvointikertomus ja -raportti

Vuoden 2025 hyvinvointiraportti on poikkeuksellisesti laadittu suppeana täydennysosana, sillä tarkasteltava vuosi sisältyy keväällä 2025 hyväksytyyn Lapuan kaupungin laajaan

hyvinvointikertomukseen 2021-2025. Vuonna 2025 HYTE-kerroin nousi 71:een edellisen vuoden 64:stä. HYTE-kertoimeen perustuva valtionosuus asukasta kohti nousi 19,9 eurosta 21,8 euroon.

Terveydenedistämisasiivisuutta kuvaava TEA-viisari oli noussut keskiarvoltaan 79:ään edellisen vuoden 75:stä. Erityisesti kulttuurin TEA-viisari oli kehittynyt hyvään suuntaan. Luku oli nyt 95 (edellinen vuonna 2023 74)m ja tässä edistysaskeleina ovat olleet vakiintunut yhteistyö hyvinvointialueen kanssa sekä kulttuurihyvinvoinnin huomioiminen kuntastrategiassa ja hyvinvointisuunnittelussa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteutti Kouluterveyskyselyn keväällä 2025. Kysely kattoi perusopetuksen 4., 5., 8., ja 9. luokat sekä toisen asteen opiskelijat. Syksyllä 2025 julkaistuja tuloksia on verrattu sekä Lapuan aiempaan kehitykseen että valtakunnallisiin keskiarvoihin.

Kouluterveyskyselyssä ”Tuntee, että koulussa on turvallista” tulokset ovat seuraavat: 4.-5. lk 91%, 8.-9. lk 86%. lukio: 97% ja ammatillinen oppilaitos 94%. Näille tuloksille ei ollut vertailuvuotta.

Lapuan alakouluikäisten hyvinvoinnissa korostuu turvallisuuden tunteen ja yhteisöllisyyden vahvistuminen, mikä näkyy kiusaamisen ja väkivallan kokemusten merkittävänä vähenemisenä sekä valtakunnallista tasoa vähäisempänä ahdistusoireiluna. Myönteisestä kehityksestä huolimatta huolena on lasten fyysisen aktiivisuuden lasku ja harrastuneisuuden vähentyminen, minkä lisäksi erityisesti pojat kokevat aiempaa enemmän yksinäisyyttä ja kokevat opettajien kiinnostuksen heidän kuulumisiaan kohtaan heikentyneen.

Lapualaisten nuorten arjessa on nähtävissä myönteistä kehitystä kouluviihtyvyydessä, ruokailun koetussa laadussa sekä sosiaalisessa turvallisuudessa. Yläkouluikäisten kokema kiusaaminen ja seksuaalinen häirintä ovat vähentyneet, ja toisella asteella opiskelijoiden luottamus tulevaisuuteen sekä avun saamiseen on vahvistunut. Erityisesti ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden kouluinnostus ja opettajilta saatu tuki ovat erinomaisella tasolla. Myös lukiolaisten kokema sosiaalinen ahdistus ja päivittäinen uupumus ovat vähentyneet merkittävästi.

Kokonaisvaltaista hyvinvointia haastavat kuitenkin päivärytmin rakoileminen ja päihteiden käytön murros. Vain noin puolella yläkouluikäisistä päivittäinen lounasruokailu ja riittävä uni toteutuvat säännöllisesti, mikä heijastuu erityisesti poikien lisääntyneenä koulu-uupumuksena. Toisella asteella alkoholin humalahakuinen juominen on valtakunnallista tasoa yleisempää, ja nikotiinipussien sekä vapen käyttö on kasvanut rajusti. Samaan aikaan ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien poikien huoli omasta mielialastaan on kaksinkertaistunut.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta arvioi, että vuoden 2025 hyvinvointitulokset osoittavat selkeää myönteistä kehitystä useilla osa-alueilla. HYTE-kertoimen nousu, TEA-viisarin parantuminen sekä kouluterveyskyselyn vahvat tulokset kertovat onnistuneista hyvinvoinnin edistämisen toimista.

Tarkastuslautakunta kuitenkin toteaa, että myönteisestä kokonaiskuvasta huolimatta lasten ja nuorten arjessa näkyy myös huolta herättäviä ilmiöitä, kuten fyysisen aktiivisuuden laskua, päihteiden käytön lisääntymistä ja osalla nuorista lisääntyntä kuormitusta. Näiden kehityssuuntien seuranta ja niihin reagointia on tarpeen vahvistaa.

Musiikkiopisto

Tarkastuslautakunnan arvio

Musiikkiopisto on seurannut nykytilaa ja sen kehittymistä kahden oppilaille suunnatun kyselyn avulla vuonna 2025, saatu palaute on ollut kiitettävää.

Musiikkiopisto on tehnyt yhteistyötä kaupungin toimijoiden, että alueellisen ja valtakunnallisen musiikkiopistoverkoston kanssa. Musiikkiopisto pitää tiiviisti yhteyttä Etelä-Pohjalaisten musiikkiopistojen kanssa. Yhteistyötä on tehty myös alakoulujen, varhaiskasvatusyksiköiden ja lukion kanssa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että musiikkiopisto on onnistunut toiminnassaan talouden näkökulmasta ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunginkirjasto

Tarkastuslautakunnan arvio

Lapuan kaupunginkirjaston kävijämäärä oli vuonna 2025 edellisvuotta hieman pienempi, mutta kokonaislainaus nousi 1,94 % vuoteen 2024 verrattuna.

Kirjaston tavoite tukea kaikkien kuntalaisten hyvinvointia ja tasa-arvoa tarjoamalla laadukkaan, ajantasaisen ja uudistuvan kokoelman ja e-aineiston, ei ole täysin toteutunut. Poistojen tekeminen vaatii edellisen vuoden tapaan aikaa ja suunnitelmallisuutta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkirjasto on onnistunut työssään asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Toimintakulut asukasta kohden ovat laskeneet hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Käyttöaste on usealla alueella noussut positiivisesti.

Kulttuuri-, museo- ja matkailupalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Kulttuuripalvelut ovat vuoden 2025 aikana järjestäneet itse ja yhdessä yhteistyötahojen kanssa kulttuuri- ja taidetapahtumia. Tarkastuslautakunta toteaa, että vuodelle 2025 asetetut strategiset tavoitteet olivat toteutuneet.

Kulttuurimenot per asukas ovat säilyneet lähes ennallaan.

Kansalaisopistopalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa kansalaisopistopalvelun strategiset tavoitteet ovat toteutuneet vuonna 2025.

Maksuttomien tilaisuuksien määrä tavoitteeseen verrattuna oli kolminkertainen, liikunta- ja tanssikurssien tuntimäärä tavoitteeseen verrattuna oli 30 % korkeampi.

Opiskelijakyselyn palaute oli hyvin positiivinen. Opiskelija- ja osallistujamäärät olivat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna.

Liikuntapalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa liikuntapalveluien käyttäjämäärät ovat pysyneet hyvällä tasolla.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että tavoitteiden toteuma olisi numeerisesti sidottu tavoitteisiin sekä kehittämään yhteistyötä ulkoliikunta paikkojen kanssa palveluiden saavutettavuuden osalta.

Nuorisopalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että nuorisopalvelut ovat onnistuneet talouden tasapainon ylläpidossa erinomaisesti

Tarkastuslautakunta suosittaa nuorisopalveluidenkin osalta kiinnittämään huomiota tavoitteiden toteutumisen seuraamisessa helposti mitattavuuteen.

Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan toimintakate oli -4,27 miljoonaa euroa. Talousarvio toteutui 80,8%:sesti. Alittuminen johtui mm. siitä, että useita toimia ja virkoja oli täyttämättä vuoden 2025 aikana. Lisäksi toimintakulujen osalta alitusta syntyi erityisesti sähkön ja liikennealueiden kunnossapidon osalta poikkeuksellisen lämpimän ja vähälumisen vuoden johdosta ja lisäksi vesihuoltolaitoksella oli normaalia vähemmän akuutteja kunnossapitotöitä.

Vuoden 2025 aikana aloitettuja merkittäviä investointihankkeita olivat uuden uimahallin rakentaminen ja kaupungintalon katon korjaus.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että teknisen lautakunnan toiminta toteutui vuonna 2025 pääosin asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Toimintatuotot ylittyivät hieman (100,6 %) ja toimintakulut alittuivat selvästi (94,1 %), jolloin toimintakate muodostui talousarviota paremmaksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimintakulujen noin 994 000 euron alitus selittyy pääosin täyttämättä olleista viroista ja toimista, joista aiheutui noin 877 005 euron alitus henkilöstökuluissa.

Osa tehtävistä siirtyy täytettäväksi vuodelle 2026. Tarkastuslautakunta huomauttaa, ettei rekrytointien viivästyminen saa muodostua pysyväksi talouden tasapainottamiskeinoksi eikä heikentää palvelujen laatua.

Tarkastuslautakunta kiinnittää erityistä huomiota investointien toteutumiseen. Investoinnit toteutuivat noin 80-prosenttisesti, ja kesken jääneisiin hankkeisiin tarvittiin noin 2,7 miljoonan euron lisämääräraha. Tarkastuslautakunta katsoo, että investointien aikataulutukseen ja talousarvioinnin realistisuuteen tulee jatkossa kiinnittää nykyistä enemmän huomiota.

Tarkastuslautakunta toteaa, että strategiset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti.

Työhyvinvointitoimintaa on järjestetty säännöllisesti ja esihenkilöstö on osallistunut esihenkilö- ja hankintakoulutuksiin. Talousarvion toteumat on viety lautakunnan tiedoksi kuukausitasolla ja ylityshasta informoitu kaupunginhallitusta. Myönteisenä tarkastuslautakunta pitää digitalisaation edistymistä. Käyttöön otettujen järjestelmien hyödyt tulee todentaa ja raportoida tekniselle lautakunnalle. Tarkastuslautakunta toteaa, että tekninen lautakunta on hoitanut tehtävänsä vuonna 2025 asianmukaisesti, ja edellyttää, että erityisesti investointien toteutusasteeseen kiinnitetään huomiota vuoden 2026 suunnittelussa ja seurannassa.

Maankäyttö- ja kiinteistöpalvelut

Maankäyttö-, kaavoitus- ja mittauspalvelut huolehtivat kaupungin maankäytön suunnittelusta. Vastuualue huolehtii alueiden käytön strategiasta, yleiskaavoituksesta, asemakaavoituksesta, raakamaan hankinnasta, tonttien myynnistä sekä mittaus- ja tonttipalveluista.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että maankäyttö- ja kiinteistöpalveluiden toiminta toteutui vuonna 2025 pääosin asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Yleiskaavojen laadintaa edistettiin, ja keskustaajaman sekä Simpsiön osayleiskaavat etenevät mahdollisesti ehdotusvaiheeseen vuonna 2026.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tonttitarjonnan osalta tavoitteet saavutettiin hyvin. Myynnissä oli noin 110 asuntotonttia ja noin 20 liike- ja teollisuustonttia. Asemakaavan pohja- ja rekisterikarttaa laajennettiin tavoitteen mukaisesti 600 hehtaarin alueelta tulevien yleiskaavojen mukaisille alueille.

Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tonttien myyntitulot ovat laskeneet tasaisesti vuodesta 2022 lähtien, ja vuoden 2025 taso on alhaisin viiteen vuoteen. Myös luovutettujen asuntotonttien määrä jäi selvästi vuoden 2024 tasosta. Tarkastuslautakunta pitää tarpeellisena, että tonttien menekkiin vaikuttavia tekijöitä ja markkinointia arvioidaan, vaikka tonttitarjonta itsessään on runsasta.

Vesihuoltolaitos

Lapuan vesihuoltolaitos on kaupungin kirjanpidossa erillinen taseyksikkö, joka vastaa vedenjakelusta ja jätevesihuollosta määritellyillä toiminta-alueilla. Vuoden 2025 toiminta- ja taloustiedot osoittavat laitoksen jatkuvuuden kannalta sekä vahvuuksia että kehittämiskohteita.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa Lapuan kaupungin vesihuoltolaitoksen vuoden 2025 toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin. Tarkastuslautakunnan näkökulmasta toiminta oli taloudellisesti hallittua, mutta investointien toteutuksen varmistamiseen tulee kiinnittää huomiota, jotta vesihuollon palvelutaso ja verkoston kehittäminen etenevät suunnitellusti.

Liikenneväylät

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että Lapuan kaupungin liikenneväylien kunnossapito ja hoito ovat olleet pääosin hyvällä tasolla. Kadut ja kevyen liikenteen väylät on pidetty liikennöitävässä kunnossa ympäri vuoden, ja talvikunnossapidossa liikennöitävyys on onnistuttu turvaamaan hyvin. Poikkeamat hoitotavoissa ja aikatauluissa ovat olleet vähäisiä.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että hulevesiverkostojen rakentamisessa on edistytty suunniteltua paremmin, mikä on parantanut katu- ja tieverkon toimivuutta ja vähentänyt hulevesistä aiheutuvia haittoja. Kevyen liikenteen väylien verkostoa on kehitetty ja olemassa olevia osuuksia kunnostettu, mikä on lisännyt liikenneturvallisuutta ja edistänyt kuntalaisten arjen sujuvuutta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että uusiomateriaalien hyödyntäminen väylän rakentamisessa on jäänyt vähäiseksi. Kestävän kehityksen ja taloudellisuuden näkökulmasta materiaalien uusiokäytön lisääminen olisi suositeltavaa tulevina vuosina.

Tarkastuslautakunta katsoo, että liikenneväylien ylläpito ja kehittäminen on ollut suunnitelmallista ja kaupungin strategisia tavoitteita tukevaa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kevyen liikenteen väylien kehittämistä ja uusiomateriaalien hyödyntämistä jatketaan määrätietoisesti seuraavalla suunnittelukaudella.

Viheraluepalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että viheraluepalveluiden tavoitteet ovat toteutuneet pääosin asetettujen mittareiden mukaisesti. Viheralueiden hoidon taso on pystytty ylläpitämään hoitoluokituksen edellyttämällä tasolla, ja peruskunnostuksia tehtiin viisi kappaletta, mikä vastaa talousarviotavoitetta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että viheraluepalveluissa on käytössä selkeät ja konkreettiset mittarit, jotka tukevat toiminnan läpinäkyvää arviointia ja mahdollistavat tavoitteiden seurannan hyvin.

Kaupungin ja käyttäjien osallistaminen viheralueiden suunnitteluun ja hoitoon toteutui viiden osallistumistilaisuuden kautta, mikä ylitti asetetun tavoitteen. Kaupunkiniityohjelman valmistelu eteni suunnitellusti. Lisäksi lisäkinpuistoon rakennettu pilottikohde osoittaa, että ohjelman toimeenpano on käynnistynyt konkreettisesti.

Tarkastuslautakunta katsoo, että viheraluepalveluiden toiminta on ollut tavoitteellista. Tavoitteet ovat mitattavia ja niiden toteutumista on seurattu järjestelmällisesti. Lautakunta pitää tärkeänä, että selkeää mittaristoa hyödynnetään jatkossakin ja että viheralueiden kehittämistä jatketaan pitkäjänteisesti.

Ulkoliikuntapalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa liikuntapalveluiden onnistuneen vuonna 2025 perustason toteutuksessa hyvin, mutta tavoitteiden mitattavaan arviointiin tulee kiinnittää huomiota ja kehittää sisäliikuntapaikkojen kanssa yhteistyötä palveluiden selkeyden ja saavutettavuuden parantamiseksi

Rakentamis- ja tilapalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että rakennus- ja kiinteistöpalveluiden toiminta on ollut pääosin suunnitelmallista ja tavoitteiden mukaista. Investointihankkeet, kuten uimahalli, kaupungintalon kattoremontti ja Ritavuoren koulun muutostyöt, ovat edenneet ohjelman mukaisesti. Korjausmäärärahoja on käytetty tehokkaasti ja korjausvelkaa on onnistuttu vähentämään.

Lautakunta pitää myönteisenä kiinteistöjen energiatalouden ja turvallisuuden parantamiseen tehtyjä toimenpiteitä sekä sisäilma-asioiden aktiivista seurantaa. Kiinteistöstrategian mukainen kunnossapidon ja korjausten suunnitelmallisuus tukee kaupungin talouden ja kiinteistökannan hallintaa.

Tarkastuslautakunta katsoo, että rakennus- ja kiinteistöpalvelut on hoidettu asianmukaisesti ja kaupungin strategisia tavoitteita tukien.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että ruoka- ja puhtauspalvelut on hoidettu laadukkaasti ja kattavasti. Ruokapalveluissa on säilytetty hyvä ravitsemuslaatu ja ruokaturvallisuus, ja puhtauspalveluissa tilat on pidetty terveellisinä ja turvallisina.

Kestävän kehityksen tavoitteet, kuten ruokahävikin vähentäminen ja energiatehokkuus, on huomioitu toiminnassa. Henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia on vahvistettu säännöllisellä koulutuksella, ja kalustoa on uudistettu työn kuormitusta keventäen.

Tarkastuslautakunta katsoo, että ruoka- ja puhtauspalvelut tukevat hyvin kaupungin strategisia hyvinvointi- ja kestävän kehityksen tavoitteita.

Ympäristölautakunta

Vuonna 2025 ympäristölautakunta alitti talousarvionsa toimintakatteen 66,7 prosentilla.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta toteaa, että ympäristölautakunnan talous toteutui vuonna 2025 kokonaisuutena talousarviota paremmin. Toimintatuotot jäivät hieman talousarviosta, mutta toimintakulut alittuivat selvästi.

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että menokehitys pysyi hallinnassa ja toimintakulut alittuivat selvästi. Samalla tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että palvelujen ostojen merkittävä alittuminen voi viitata joko onnistuneeseen kustannusten hallintaan, siirtyneisiin hankintoihin tai arvioitua vähäisempään palvelutarpeeseen. Tämän vuoksi alituksen taustalla olevat syyt on tarpeen arvioida, jotta talousarvio vastaisi jatkossa mahdollisimman hyvin toiminnan todellista tasoa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että rakennusvalvonnassa rakennusten sekä rakennetun ympäristön kunnossapitoa koskevien kehotusten määrä nousi 52:een. Tämä osoittaa, että rakennetun ympäristön kunnossapidon valvontaa on tehty aktiivisesti. Asiakastyytyväisyyskyselyä ei kuitenkaan toteutettu vuonna 2025, vaikka se oli asetettu tavoitteeksi. Tarkastuslautakunta katsoo, että asiakaspalautteen kerääminen olisi tärkeää palvelun laadun ja asiakaslähtöisyyden arvioimiseksi.

4 Edellisen vuoden arviointihavainnot

Kaupungin vastaukset osoittavat, että strategian ja talouden seuranta perustuvat edelleen olemassa oleviin raportointikäytäntöihin, kuten talousarvio- ja tilinpäätösprosesseihin, kuukausittaiseen talousraportointiin ja neljännesvuosikatsauksiin. Vastaukset kuvaavat näitä menettelyjä varsin yksityiskohtaisesti, mutta eivät anna selkeää vastausta tarkastuslautakunnan esiin nostamiin kehittämistarpeisiin, kuten strategisten tavoitteiden vaikuttavuuden arvioinnin vahvistamiseen tai lautakunnan oman talousseurannan tukemiseen. Kaupunginhallituksen toteamus, jonka mukaan lautakunnan tulisi itse seurata raportointia ja pyytää lisätietoja tarvittaessa, siirtää vastuuta lautakunnalle ilman, että raportointikäytäntöjä kehitettäisiin sen tarpeisiin.

Konserniohjauksen osalta vastaukset korostavat vuoden 2025 alussa voimaan tulleita ohjeita, kuten ennakkokantavelvoitetta ja tiheämpää raportointia. Nämä vahvistavat konsernivalvonnan rakenteita ja parantavat tiedonkulkua, mutta vastaukset keskittyvät ohjeiden sisältöön eivätkä vielä osoita, miten niiden toimeenpano varmistetaan käytännössä tai miten aiemmin havaitut valvonnan puutteet ehkäistään jatkossa. Tytäryhtiöiden hallituksille järjestetty koulutus on myönteinen askel, mutta kokonaisuutena vastaukset jäävät kuvaileviksi ja edellyttävät jatkossa konkreettisempaa seurantaa ohjeiden vaikuttavuudesta.

Kaupunginhallituksen vastaukset kuvaavat myös riskienhallinnan ja investointien suunnittelun käytäntöjä. Konserniohjeen jalkauttamista seurataan säännöllisesti, ja tytäryhteisöille otettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kysely vahvistaa konsernivalvontaa. Vuoden 2025 aikana laadittava vaikutusten ennakoarvioinnin ohjeistus ja siihen liittyvä koulutus parantavat päätöksenteon valmistelun laatua ja henkilöstön valmiuksia arvioida päätösten vaikutuksia systemaattisesti. Investointien osalta vuosittainen investointikatto ja sen sisällä tehtävä priorisointi tukevat taloudellista realismia ja strategista johdonmukaisuutta, mutta vastaukset eivät vielä osoita, miten investointien toteutusvalmiutta vahvistetaan käytännössä.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen vastaukset osoittavat, että toimialat tunnistavat tarkastuslautakunnan esiin nostamat haasteet, mutta ratkaisut nojaavat pitkälti olemassa oleviin käytäntöihin ja asteittäisiin parannuksiin. Kulttuuripalvelut tunnistavat avustusten riittämättömyyden ja kasvavan hakijamäärän, mutta konkreettiset toimet rajoittuvat talousarvion mahdollisiin lisäyksiin ja yhteistyösopimusten teknisiin muutoksiin. Kestävän kehityksen osalta vastaukset korostavat kulttuuritoimen omaa toimintaa ja valtakunnallisia kyselyjä, mutta eivät vielä kuvaa, miten näkökulma integroidaan systemaattisesti hyvinvointisuunnitteluun.

Liikunta- ja nuorisotoimen vastaukset ovat analyttisiä ja tunnistavat vaikuttavuuden arvioinnin monimutkaisuuden sekä sen, että nykyiset mittarit eivät tavoita kaikkia kohderyhmiä. Vastaukset kuvaavat jännitettä ennaltaehkäisevien palvelujen ja perinteisten liikuntapalvelujen välillä sekä resurssien niukkuuden aiheuttamia valintatilanteita. Raportointikäytäntöjen osalta todetaan, että taustalla on runsaasti

tietoa, mutta strategiset asiakirjat eivät anna kattavaa kuvaa toiminnan vaikuttavuudesta. Tämä viittaa tarpeeseen koordinoita raportointia paremmin ja yhdistää tilinpäätöksen ja hyvinvointikertomuksen näkökulmia.

Talousarvion osalta vastaukset korostavat rakenteellista niukkuutta ja henkilöstökulujen suurta osuutta, mikä rajoittaa liikkumavaraa. Seura-avustusten leikkaukset tunnistetaan ongelmallisiksi, mutta esitetyt vaihtoehdot osoittavat, että säästöjen kohdentaminen muihin menoihin voi heikentää palvelujen laatua tai saatavuutta. Ilman talousarvion tasokorotusta tasapaino palvelujen jatkuvuuden, kohtuullisten maksujen ja seuratoiminnan tuen välillä on vaikeasti saavutettavissa.

Teknisen toimialan vastaukset selittävät investointien viivästymisiä hankekohtaisilla syillä, mutta eivät vielä osoita, miten investointien toteutusvalmiutta ja suunnitteluprosesseja vahvistetaan jatkossa. Henkilöstöressurssien osalta mainitaan vakinaistamisia ja koulutusta, mutta kokonaisarvio resurssien riittävydestä jää avoimeksi. Hankintojen osalta koulutus on oikeansuuntainen toimenpide, mutta se ei yksin vastaa kilpailutuksen laiminlyöntiin liittyneisiin riskeihin tai niiden juurisyyhin.

Ympäristölautakunnan vastaukset ovat selkeästi myönteisemmät ja osoittavat taloudellista tehokkuutta, asiakaslähtöistä kehittämistä ja toimivia käytäntöjä. Asiakastytyväisyyskyselyjen hyödyntäminen ja sähköisen lupakäsittelyn käyttöönotto osoittavat, että lautakunta on kehittänyt toimintaansa järjestelmällisesti ja reagoinut palautteeseen.

Kokonaisuutena vastaukset osoittavat, että kaupungin toimialoilla on vahva tahtotila kehittää toimintaansa ja vastata tarkastuslautakunnan havaintoihin. Useilla toimialoilla on jo ryhdytty konkreettisiin toimiin, kuten konserniohjeen päivittämiseen, raportointikäytäntöjen tiukentamiseen, henkilöstön kouluttamiseen ja sähköisten palvelujen laajentamiseen. Vaikka useilla alueilla tarvitaan edelleen rakenteellisia parannuksia, vastaukset osoittavat valmiutta tarkastella omaa toimintaa kriittisesti ja kehittää sitä kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti.

5 Mikon moikkaus

Arvoisa lukija,

Uuden tarkastuslautakunnan puheenjohtajana haluan kiittää kaupungin toimialoja ja henkilöstöä kuluneen vuoden työstä.

Haluan tuoda esiin, että kulunut vuosi on ollut kaupungille sekä mahdollisuuksien että muutosten aikaa. Arviointikertomus nostaa esiin sekä onnistumisia että kehittämiskohteita, jotka ovat tärkeitä kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Tarkastuslautakunta on tärkeä osa kaupungin kehittämistä. Lautakunnan tehtävänä on arvioida toimintaa rakentavasti ja tuoda esiin havaintoja, jotka auttavat suuntaamaan päätöksentekoa ja vahvistamaan kaupungin toimintaa pitkällä aikavälillä.

Jatkuva seuranta ja avoin arviointi ovat keskeisiä keinoja varmistaa, että kaupunki etenee kohti hyvinvoivaa ja elinvoimaista tulevaisuutta.

Kiitoksia ja jatketaan yhteistyötä.

Mikko Martikkala

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja